

VIẾT BÀI LÀM VĂN SỐ 6 : NGHỊ LUẬN VĂN HỌC

(Bài làm ở nhà)

A – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Giúp HS :

- Củng cố và nâng cao kiến thức về các thể loại văn học : truyện và kí, cùng các tác phẩm truyện và kí từ Cách mạng tháng Tám năm 1945 đến hết thế kỉ XX.
- Củng cố và nâng cao trình độ làm văn nghị luận về các mặt : tìm hiểu đề, bố cục, lập luận, diễn đạt và nhất là về cách thức phân tích các tác phẩm truyện và kí.
- Nâng cao khả năng cảm thụ tác phẩm văn học nói chung, các tác phẩm truyện và kí nói riêng.
- Thấy rõ hơn mối quan hệ giữa văn học và đời sống, để từ các hình tượng nhân vật, sự việc, chi tiết, lời văn,... trong tác phẩm, HS có cảm xúc và suy nghĩ đúng đắn, đẹp đẽ, giúp các em hiểu cuộc đời hơn và sống tốt hơn.

B – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

I – NỘI DUNG

1. Đặc điểm bài học

a) Theo quy định của chương trình, bài viết số 6 phải là một bài nghị luận về văn học ; do đó, nếu thiếu hiểu biết về văn học, cụ thể là về truyện và kí từ Cách mạng tháng Tám năm 1945 đến hết thế kỉ XX, HS dĩ nhiên sẽ không thể tìm được ý để làm văn. Song GV không nên từ đấy mà làm cho HS lầm tưởng rằng, muốn làm tốt bài văn này thì các em chỉ cần xem lại các tác phẩm truyện và kí vừa học. Cần làm cho HS nhớ rằng, hiểu biết về văn học còn bao gồm sự am hiểu về lịch sử văn học, lí luận văn học, năng lực cảm thụ văn học,...

b) HS viết bài làm văn này sau khi đã học bài *Một số thể loại văn học* và các bài *Luyện tập vận dụng kết hợp các thao tác lập luận*. Có thể coi đây là một bài làm mang ý nghĩa thực hành cho những bài học đó. GV cần lưu ý HS, trong quá trình

chuẩn bị làm bài cần ôn lại những kiến thức và tập duyệt lại những kĩ năng có liên quan đến việc phân tích tác phẩm hoặc đoạn trích văn xuôi và vận dụng kết hợp các thao tác lập luận để bài làm đạt được kết quả tốt.

c) Tất nhiên, khi viết bài làm văn số 6, những điều nói ở hai điểm trên mới là những điều kiện cần, rất cần, chứ chưa phải là điều kiện đủ. Để làm bài thành công, HS cần ôn và tập duyệt lại những kĩ năng cơ bản, liên quan đến việc viết các bài văn nghị luận nói chung (như tìm hiểu đề, bố cục, lập luận, diễn đạt,...).

Mặt khác, các tác phẩm văn học luôn luôn gắn bó máu thịt với cuộc đời. Muốn hiểu đúng, hiểu sâu các tác phẩm văn chương, phải tìm được tới tận nguồn gốc cuộc đời của nó. Ngược lại, những tác phẩm văn học, đến lượt nó, lại giúp người đọc hiểu đời, hiểu người và hiểu mình hơn. Đây là điều GV cần lưu ý HS khi chuẩn bị làm bài, để các em viết ra được những ý tứ và lời văn chân thực, có hồn, có chiều sâu chứ không khuôn sáo.

2. Trọng tâm bài học

GV cần chú trọng đến các khâu sau :

– Chuẩn bị tốt nhất các điều kiện để HS có thể làm bài thuận lợi. GV cần thông báo rõ ràng và kịp thời mục đích, yêu cầu của bài kiểm tra, cùng phạm vi những kiến thức, kĩ năng mà HS cần ôn tập kĩ để đáp ứng được các mục đích, yêu cầu đó.

– Ra được một đề bài chính xác, rõ ràng, phù hợp với mục đích kiểm tra, có sức gợi suy nghĩ và cảm hứng sáng tạo của đông đảo HS.

– Theo dõi quá trình làm bài của HS.

II – PHƯƠNG PHÁP VÀ TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Hướng dẫn HS chuẩn bị làm bài

Để làm tốt bước này, GV cần phải :

– Cho HS hiểu rằng làm bài là một cơ hội để các em ôn luyện những kiến thức và kĩ năng cần thiết, không chỉ để nghị luận tốt ở trường học hôm nay, mà còn để nghị luận tốt trong đời sống và trong công tác mai sau, khi các em vào đời.

– Nêu rõ các yêu cầu cụ thể của bài làm (theo phần *Hướng dẫn chung* trong SGK, có cụ thể hoá cho thích hợp với điều kiện của từng trường, từng lớp), để HS có định hướng khi chuẩn bị.

2. Ra đề

Để làm tốt bước này, GV cần phải nghiên cứu kĩ chương trình và đối tượng HS của từng lớp cụ thể, để ra được những đề vừa sức, động viên được sự cố gắng của HS và góp phần uốn nắn, điều chỉnh việc học tập Ngữ văn của các em vào quỹ đạo mà GV mong muốn.

GV không bắt buộc phải (và cũng không nên) dùng nguyên một đề nào trong số các đề được giới thiệu trong SGK. Chỉ nên coi những đề trong SGK như một nguồn tham khảo, có tác dụng định hướng và gợi ý cho GV phát huy trí sáng tạo, để ra được những đề có khả năng phát huy nhiều nhất tác dụng của một bài kiểm tra làm văn.

3. Hướng dẫn HS viết bài

Để làm tốt bước này, GV cần chú ý:

- Tuyệt đối không nói với HS bất cứ một điều gì có liên quan trực tiếp đến nội dung và cách thức làm bài (như các luận điểm, các dẫn chứng hay bố cục,...).
- Theo dõi sát sao tình hình làm bài của HS để uốn nắn tinh thần thái độ làm bài của các em, biết được những khó khăn mà HS vấp phải, để từ đó, gợi ra những kinh nghiệm và hứng thú cần thiết nhằm giúp các em vượt qua trở ngại, khó khăn.